

66 Năm Nhìn Lại

Hoàng Định

Đầu tháng 8/2023 bạn Nguyễn Trọng Dzũng có “đặt hàng” tôi một bài viết cho đặc san “Cuối Đồi Nhìn Lại” của các bạn Chu Văn An Quốc Nội, bạn Dzũng thêm điều kiện: Làm sao có được bài viết về bạn cũ thì càng hay.

Điểm danh bạn cũ, thấy chỉ còn lựa thừa, Lê Duy San, Phạm Hữu Độ, Lại Quốc Ân, Trần Vụ Bản, Trần Lam Giang ... Các bạn San, Độ, Ân và Bản tôi hay gặp, tôi chọn Trần Lam Giang vì lâu lắm rồi không gặp, viết về Trần Lam Giang cũng là cơ hội tôi đi thăm bạn ta.

Vợ chồng Trần Lam Giang hiện đang ở với gia đình con trai, nơi đó cách chỗ tôi 200 km, lái xe mất khoảng 2 tiếng. Thường thì phải gọi phone hẹn trước khi đến thăm ai, nhất là mất những 2 giờ lái xe, tiếc là số phone của Giang có “sự cố” nên tôi chỉ biết đánh

liều cứ đi thôi, hên thì sẽ gặp. Tôi cũng chuẩn bị trước để khi gặp nhau, hai anh em sẽ chụp một tấm hình kỷ niệm “đặc biệt” để ... hù bà con chơi.

Nhờ GPS, tôi đã tới được nhà Trần Lam Giang dễ dàng, gặp cô Con Dâu, hên thật, cháu nói Chồng cháu đưa Bố đi bác sĩ sắp về. Tôi ngồi nói chuyện với chị Giang cỡ 10 phút thì Bố Con Giang về tới nhà, tôi gặp cậu con trai trước, giống y chang anh chàng Trần Lam Giang ngang tàng thuở xưa. Giang nhìn tôi với vẻ mặt điềm đạm của một cụ già ngoài 80. Tuy với giọng nói chắc nịch cố hữu nhưng tôi vẫn cảm nhận được là cụ khá ngạc nhiên. Tôi hỏi cụ có ngạc nhiên gặp lại thằng bạn cũ “trên trời rớt xuống” này không? Cụ không trả lời thẳng vào câu hỏi của tôi mà chỉ âu yếm chỉnh: Ở tuổi này, không được gọi là “thằng” nữa. Thật đúng là tác phong Trần Lam Giang.

Tôi gọi Facetime cho Nguyễn Trọng Dzũng để hai Cụ có dịp nói và nhìn thấy nhau, coi như Dzũng và Định cùng đến thăm Giang. Dzũng là người cho tôi địa chỉ và số phone (dòm) của Giang. Báo hại bạn Giang theo trường phái cũ, áp điện thoại vào tai, nên từ San Jose, chắc Dzũng chỉ nhìn thấy lỗ tai của Giang mà thôi.

Trần Lam Giang và Hoàng Cơ Định chụp ngày 7/8/2023. Muốn tìm lại hình ảnh của TL Giang ngày xưa, xin coi tấm hình này: TLG và con trai

Tại sao lại “66 Năm Nhìn Lại”

Vì cách đây 66 năm, vào năm 1957, hồi đó trong dịp Tết Nguyên Đán năm Đệ Tam tại trường Chu Văn An, tôi đã có hình chụp cùng thân phụ của Trần Lam Giang, mà cũng là một vị thầy cũ của chúng ta: Thầy Trần Văn Mại. Hồi đó tôi đã diện Quốc phục nhân ngày Tết, và Thầy tươi cười cùng đám học trò.

Trong hình Thầy mặc áo len ngắn tay đứng tận cùng bên trái. Chắc lúc đó Thầy cỡ tuổi 50.

Ngày 7/8/2023, 66 năm sau, tôi tới kính cẩn vái di ảnh Thầy Trần Văn Mại trên bàn thờ.

Đôi dòng về câu chuyện giữa Thầy Trần Văn Mại và tôi.

Trong số mấy chục vị Thầy trong cuộc đời đi học của tôi, có thể nói Thầy Mại đã có ảnh hưởng sâu đậm hơn cả, câu chuyện như sau:

Năm ấy, sau khi nhập học khoảng một tháng, tôi đổi trường từ Nguyễn Trãi sang Chu Văn An, không phải vì hâm mộ danh tiếng của trường, mà chỉ vì có bà chị, chị Châu Qui, học tại đây, gia đình muốn hai chị em đi học cho có bạn (mặc dầu cả chị lẫn em đều không thích thú gì sáng kiến... dư thừa này).

Vào ngang xương lớp Đệ Tứ B1, với giáo sư Việt Văn năm đó là Thầy Trần Văn Mại, bút hiệu Thực Đức, tác giả cuốn “Triết lý Nho và Macxít” một vị Thầy đáng mặt... Thầy, mà thân phận tôi lại thuộc loại dốt Việt văn có hạng! Sao có thể có chuyện éo le như vậy. Tôi nói dốt là nói thiệt, không phải vì khiêm tốn. Trước kia tôi học trường Tây, mới đổi qua học trường Ta, lớp Đệ Ngũ Nguyễn Trãi vào năm trước. Hồi còn học tại Nguyễn Trãi, điểm Việt văn cao nhất của tôi là 06/20...

Vào học lớp Đệ Tứ tại CVA, mới tuần đầu, một sự bất ngờ choáng váng mặt mũi đã xảy ra cho tôi, đó

là đề tài luận văn của Thầy Trần Văn Mai, một đề tài rất uyên bác mà tôi nhớ mãi tới ngày hôm nay: “Bình giảng câu: Kiến hiền tư tề yên, kiến bất hiền nhi nội tự tỉnh dã, nghĩa là: Thấy người hiền nên cố gắng cho bằng người, thấy người chẳng hiền nên tự xét mà tỉnh ngộ.”

Tôi không hiểu ắt giáp gì cả nên về nhà đã phải nhờ ông anh rể là nhà văn Mai Xuyên giảng giải cặn kẽ. Tiếc là thầy Mai Xuyên quên không dặn tôi đừng ghi lại nguyên văn những gì ông giải thích về đề tài này trong bài nộp cho Thầy Mai, nên đã có kết quả ngoài ý muốn.

Tôi còn nhớ rõ hôm công bố điểm số, thầy Trần Văn Mai, với nụ cười đôn hậu trên môi, trình trọng tuyên bố: “Sau khi chấm bài luận văn, tôi đã phát hiện được một nhân tài của lớp, chính là anh bạn mới của chúng ta, anh Hoàng Cơ Định, anh đứng lên cho anh em biết mặt”. Tôi đứng lên giữa tiếng vỗ tay mà mặt đỏ, mắt hoa, mồ hôi toát ra ướt lưng, chưa bao giờ tôi ở thế khó xử như vậy, từ một anh dốt Việt văn của Nguyễn Trãi, tôi đã trở thành một “nhân tài” Thầy biết tên, bạn biết mặt của Chu Văn An. Hôm đó, nếu can đảm hơn chút nữa, chắc tôi đã chạy trốn khỏi lớp, vì một lý do dễ hiểu: Tôi không phải là tác giả bài

luận văn nộp cho Thầy Mại !!! Tuy vậy, chính nhờ sự “ngộ nhận” các cố đồ, và vì ở vào cái thế “cưỡi cọp” bất đắc dĩ này mà tôi đã phải học Việt văn “chết bỏ” trong suốt thời gian sau đó và đóng vai một anh học trò khiêm tốn rất chân thành...

Hôm nay tới thăm Trần Lam Giang, ngồi trò chuyện trước bàn thờ Thầy, tôi như được sống lại kỷ niệm 66 năm trước với Thầy xưa và bạn cũ. Cám ơn bạn Nguyễn Trọng Dzũng đã ngẫu nhiên cho tôi cơ hội quý giá này, và cũng không quên cám ơn cả các bạn CVA trong nước đã gợi ý để chúng ta cùng Cuối Đồi Nhìn Lại. ■

Hoàng Định (CVA 59)

8/8/2023

